

grafoman

TEMATICKÉ VYDÁNÍ:
PESTROST

LISTOPAD 2024

EDITORIAL

PESTROST

MAGAZÍN GRAFOMAN

- 3 CO SE JEDLO VE STŘEDOVĚKU EDGAR HRONEK**
- 5 VÁŽKY Z HVĚZD ELEN KREJČOVÁ**
- 7 ROZMANITOST PTAČÍ ŘÍŠE KAROLÍNA ČEJDÍKOVÁ**
- 11 NEJKURIÓZNĚJŠÍ ŽIVOČICHOVÉ SVĚTA ONDŘEJ AUGUSTIN**
- 14 NENÍ KOČKA JAKO KOČKA ROZÁRKA ZVRŠKOVCOVÁ**
- 17 KOUZLO KNIH TOMÁŠ CAIS**
- 21 LIDSKOST TOMÁŠ VLASTNÍK**
- 25 FILMOVÝ MARATON VERONIKA TÁBOROVÁ**
- 29 TLENÍ BAREV UVNITŘ NÁS JOHANA KUTIČKOVÁ**
- 31 ORIGAMI MIROSLAV ČAPEK**

CO SE JEDLO VE STŘEDOVĚKU

EDGAR HRONEK

Středověká kuchyně nebyla tak obyčejná, jak se na nám může zdát. Pravda, nebyla rozhodně tak pestrá jako ta dnešní, ale přesto byla barvitá a různorodá. Jídla se lišila podle ročního období. Na podzim převládaly dozrávající plody, přes zimu zakonzervované a rychlé suroviny a podobně tak i na jaře a v létě.

Jídlo se samozřejmě lišilo pro různé společenské vrstvy. Šlechta si dopřávala každý týden drahoty. Naopak spodina se živila spíše zeleninou, pečivem a sem tam masem nebo vejci. Nejčastějším jídlem byly placky, a to z díky své jednoduchosti a levnosti potřebných surovin. Stačí na ně jen mouka a voda. To je vše. Placky se zároveň daly servírovat na oba základní způsoby – tedy na sladko i na

slano. Velmi časté byly také různé kaše. Dělávaly se pohankové, obilné, masové nebo ovocné. Nejedly se však samotné, naši předci je zakusovali různými plackami a druhy pečiva. Kaše se zkrátka jedly na všechny způsoby.

Jídelníček lidem zpestřovaly posty, při kterých se nejedlo maso, tedy kromě rybiho a bobřího. Ano, bobřího. Chytří mniši totiž prohlásili, že bobr je ryba, jelikož žije u vody. Tím se odstartovalo velké lovení bobrů. Jejich maso prý bylo výtečné. V postní dny se jedlo mnoho zeleniny a postních kaší. Ty byly pohankové s různými ořechy a marmeládami. Postní den byl každý pátek.

Do středověkého stravování patřily samozřejmě i nápoje. Voda nebyla tak pitelná jako dnes a musela se převařit, ovšem i přesto bylo její pití

riskantní. Žádaná byla kvalitní pramenitá voda, ta ale byla drahá. Místo vody se tak pila vína, piva a různé odvary.

Stravování ovlivňovala také omezená trvanlivost a horší uskladňování surovin. Do jídelníčku zasahoval také obchod a výhodnost prodeje. Například takový sedlák prodal většinu vajec, část nechal vylíhnout a až s finanční bezpečností nějaká

sám snědl. Podobně se tomu tak dělo i s mlékem a masem. Dalším podstatným faktorem, který ovlivňoval středověkou kuchyni, bylo dovážení všemožných surovin z různých míst za odlišné ceny.

Na závěr je důležité zmínit to, že stravování samozřejmě ovlivňovaly krize a epidemie, které vyústěly v hladomory.

BÁSEŇ

VÁŽKY Z HVĚZD

ELEN KREJČOVÁ

temná nebesa blízko hlav,
malá křídélka bez obav,
létají nad průhledným
zrcadlem,
drží se jen jedním směrem.
veslují vzduchem a oni jsou
lod',
větrné vlny vždy nepřijdou
vhod.
cesty jsou čáry a někdy se
kříží,
hledají, naráží, pak je to tíží.
kdyby se mohli, alespoň na
chvíli
zastavit, nahlédnout do
hladiny pod nimi
i vznést hlavu opačným
směrem
a vypustit temnotu z lodních
kormidel.
malovat barvou, která
rozsvítí ostatní
na zemi hledící z velké dáli.

z velké výšky, řekly by Vážky,
přesto jsou blíž, než čekaly
by.
pod jejich křídly plave
podoba
Vážek, hvězd i jiných krásen,
stačí jen sklonit hlava
a věřit očím, že se nejedná o
sen.
nekrčit se v prostoru,
pustit ta unavená vesla,
seskočit ze směru voru
a uvolnit madla kormidla.
nenechat se klamat výškou
světél,
nenaletět pohlcující barvě,
pustit ji i s křídly pryč,
zakotvit, moment stát
a cítit,
jak tělo oživující smysly
začaly hrát.

prohlédnout si pevnou zem,
kam padá vesmírný prach,
přijmout uvědomění
nechtění,
být pouhou lodí slepých cest,

protože co víc si můžeme
přát,
než stát se ní,
Vážkou z hvězd

ROZMANITOST PTAČÍ ŘÍŠE

KAROLÍNA ČEJDÍKOVÁ

Asi každý z nás už viděl pestře zbarveného ptáka. A ne, Duolingo se nepočítá. Ať už jde o malé pěvce nebo velké opeřené křiklouny, existuje na zemi spousta barevných jedinců. O některých na první pohled dokonce ani nevíme, že více barev mají.

Lidské oko vnímá barvy díky třem čípkům a ty jsou citlivé převážně na červenou, modrou a zelenou barvu. Většina ptáků má tyto čípky citlivé na ultrafialové světlo, a proto vidí barvy, které my ne. Kdo by řekl, že taková černobílá straka obecná má v ptačích očích i modrofialové a nazelenalé peří. Toto se dá snadno ukázat i našemu oku. Stačí najít stračí pero a naklonit ho ke sluníčku, bude se lesknout svými pravými

barvami. Ptáci také vidí jako skrz dalekohled a vnímají zároveň tři objekty. Teď si spousta lidí může myslet, že ptačí zrak je tedy dokonalý. Opak je ale pravdou, tato zvířata totiž nedokáží vidět sklo. Je tomu tak, protože neumí rozlišit volný prostor s odrazem ve skle, jelikož jsou skleněné plochy jako zrcadlo. Ale zpět k pestrosti.

Barevnost ptáků má samozřejmě své důvody. Slouží k maskování, založení optické komunikace či námluvám. Naši pouť tímto tématem zahájíme u nás v České republice.

Kachna obecná má specifické zbarvení. Samice jsou hnědší a samci barevnější. Samicím slouží jejich barva k maskování, když sedí na vejcích. Samec zase oplývá barvami, aby mohl odlákat predátory. Případně slouží

jeho pestrobarevný šat k zaujetí samice, o kterou se násilně rve s jinými nápadníky tak, až peří létá vzduchem. Kachna to pak ale nemá vůbec lehké. Samec ji, dalo by se říct, znásilní, ale to nebudu popisovat dopodrobna, nebo mě z Grafomana vyhodí... Takže si to někde najděte, ať víte. Strýček Google určitě rád pomůže.

Raději pryč od kachen. Pojdme se podívat na prvního pěvce, konkrétně kosa černého. Jak už jste si mohli někdy všimnout, samec je černý se žlutým zobákem a samice hnědá a šedočerným zobákem. I když se na první pohled zdá, že kos je čistě černý, vzpomeňme si na informace o ptačím zraku. Z pohledu samice hraje kos několika barvami. A čím je samec barevnější, tím má samozřejmě větší šanci na to, že si ho samice vybere. A takhle to je u většiny ptáků. U nás v České republice to tak má skoro každý druh malého pěvce, ale i ostatní ptáci.

Pokud mají samci i samice stejné zbarvení, slouží jim většinou k optické komunikaci. Ptáci se totiž dorozumívají jak jejich zpěvem, tak i vzhledem. Zkuste třeba někdy pozorovat sýkory koňadry. Zástupci obou pohlaví tohoto opeřence vypadají na první pohled stejně, ale malou pohlavní rozdílnost přece jen najdeme. Tento rozdíl se dá najít na černé skvrně, kterou mají na bříšku. Samec má skvrnu nepřerušovanou, zatímco samiččina přerušovaná je. Ale zpět k jejich komunikaci. Když budete tyto malé žluté koule sledovat pozorně, všimnete si, jak se při štěbetání natřásají, i když je jejich partner hnedka vedle nich. Takto komunikuje několik našich, ale i cizokrajných ptáků.

Ptačí svět také překypuje pestrostí v námluvních tancích. Tyto tance zahrnují různé otočky, skákání nebo interakce s okolním prostředím. Ptáci často tančí na vyvýšených místech, aby byli lépe vidět a

slyšet. Přece jen mají pak větší šanci na zaujmutí samice. Hodně často je na jednom místě více samců, kteří o samici v tanci soupeří. Jen si představte, že jste ptačí samice a nějací joudové se před vámi natřásají a vy si mezi nimi vybíráte. Nejen, že samec, kterého si vyberete s vámi bude napořád, on si vás bude i hájit. No řekněte, kdo by si chtěl vybírat partnera podle barvy, tanečních schopností nebo velikosti. Já teda ne. Hold v ptačí říši je to jinak. Tam si samice vybere nejsilnějšího, nejbarevnějšího a nejschopnějšího jedince. I když, jak nad tím tak přemýšlím, možná by hodně žen ocenilo muže, co umí vařit nebo přivrtat polici ke zdi. Každopádně zpět k ptačím tancům, zase jsem se nechala unést. Rajky a hodně dalších druhů má speciální tance, při kterých vyskakují do vzduchu nebo tančí před samicemi tak, aby jim ukázali půvab svých ocasních per. Ve skutečnosti před samicí stačí jen zatancovat macarenu a hned se k vám otočí její

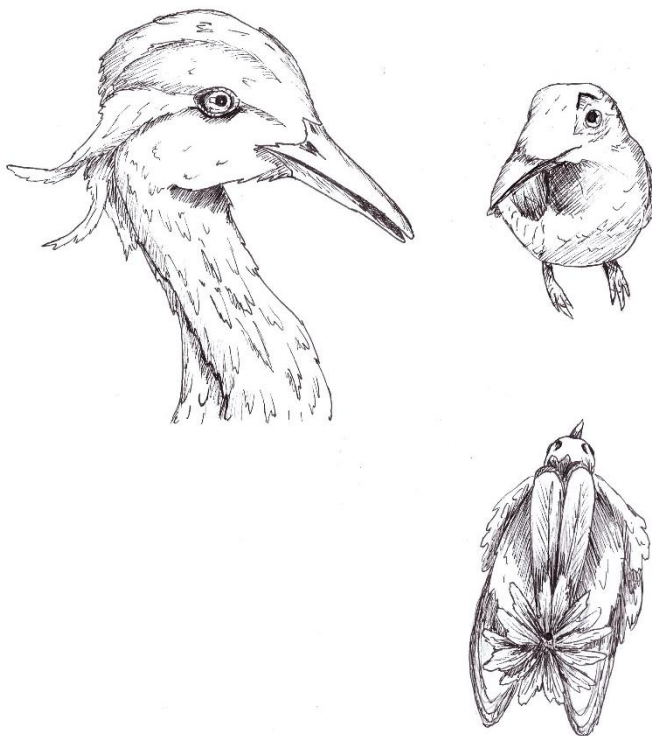
opeřenou zadnicí, což mám zažité z Plzně, kde jsme byli s rodinou. Doteď nevím, zda z toho mám největší trauma já, dítě v kočárku nebo ta rajka.

Ohledně tanečních námluv je třeba zmínit namlouvání albatrosů a ostatních ptáků ze stejné čeledě. Ti si tance připravují už několik let před tím, než dostatečně dospějí k páření. Jejich tance jsou vždy originální, jelikož je vylepšují. Ale takto to není jen u albatrosovitých. Mají to tak i půvabné labutě. Které, tedy co se týče rodičovství, řekněme, nejsou nejhodnější. Jakmile mláďata dospějí, jsou rodiče lehce krutí. To není jako když ještě ve třiceti bydlíte s maminkou. Tihle ptáci vás doslova vykopnou a nechtějí vás ani vidět na prahu svého území.

U papoušků tomu tak naštěstí není, ti se s mláďaty nadále vídají v početných hejnech. Barevnost papoušků je ale docela složitá věc. Malé druhy pohlavně rozlišíte snadno, ale jakmile jde o ty uřvané opeřené sirény,

pohlaví jsme schopni rozeznat jen pomocí DNA. Navíc si můžete všimnout, že čím je papoušek větší, tím je barevnější. Ano, máte pravdu, kakadu je bílý. Ovšem najdou se i růžoví a černomodří jedinci. Já tu mám ale v plánu rozebírat ary. Jejich zbarvení ještě nedávno studovali němečtí vědci a zjistili, že v čím teplejším a slunnějším prostředí se papoušek vyskytuje, tím je barevnější.

Ale to neznamena, že když vám přijde váš papoušek málo barevný, zavřete do mikrovlnky nebo ho dáte k topení. Nezkoušela jsem to a ani nebudu. A doufám, že mě pak ostatní v redakci nepokárají za to, že tu rozdávám stupidní nápady. (Měj se na pozoru, pozn. red.) Asi radši mizím na Duolingo, protože poslední věc, kterou bych chtěla vidět před smrtí je ta zelená sova na plotě.

NEJKURIÓZNĚJŠÍ ŽIVOČICHOVÉ SVĚTA

ONDŘEJ AUGUSTIN

Příroda je neuvěřitelná. Taky vás někdy takhle myšlenka napadla? Mě rozhodně ano a potvrdila se mi právě při psaní tohoto článku. Našel jsem čtyři živočichy, kteří jsou opravdu jedineční a rád bych vám je představil.

Apolemia je organizmus z rodu trubýšů (sifonoforů). Záměrně jsem nepoužil slovo živočich, jelikož sifonofory jsou vlastně kolonie. V mnoha případech jde o společenství až stovek tisíc jedinců, kteří jsou spojeni centrálním vláknem (pro názornost si to můžete představit jako nit s navlečenými korálky). Ovšem tito malí tvorečkové přežít samostatně ani nedokáží. Důvod tohoto soužití je tedy ryze praktický. Každý jedinec má jednu

přidělenou funkci, která mu však sama o sobě nedokáže zajistit přežití. Někteří zajišťují lov potravy, jiní její zpracování a další pak pohyb, nebo dýchání. Zmínil jsem se zde o tzv. centrálním vlákně, které tvoří jakousi páteř celého organismu, a právě to je důvodem, proč se Apolemia dostala na tento seznam. Toto „tělo“ může totiž dosahovat ohromujících délek. Největší zaznamenaný jedinec byl nalezen na západním pobřeží Austrálie v roce 2018. Vědci odhadli jeho délku na ohromujících 120 m. Pozdější podrobná měření tuto délku potvrdila a jde tak o největší dosud zaznamenaný organizmus na planetě.

Palovčík brazilský, jeden z nejjedovatějších pavouků na světě, vás jistě zaujme fungováním svého jedu. Ale

po pořádku. Nejdříve si tohoto členovce trochu popíšeme. Palovčík má stejně jako všichni arachnidi 8 končetin, které mohou mít rozpětí až 16 cm. Jeho velikost se pohybuje okolo 6 cm. Jeho tělo je hnědé a poměrně nevýrazné. Žije v tropických oblastech Jižní Ameriky, ale dokáže přežít i v mírných klimatických oblastech. A teď si povíme něco o palovčíkově jedu. Jeho zuby obsahují velmi silný neurotoxin, který může, bez podání séra, zabít i dospělého člověka. Avšak důvodem umístění na tento seznam je vedlejší účinek kousnutí tohoto pavouka. Pokud palovčík kousne ženu a ta dostane včas protijed, vyvázne pravděpodobně jen se silnou arachnofobií. Ale když kousne muže, může dojít k otoku rozmnožovacích orgánů. Tento bolestivý stav trvá několik dní a často končí doživotní neplodností. Jen pro úplnost je třeba dodat, že výroba jedu je velice náročný a namáhavý proces a pavouk si je toho velmi dobře vědom. Proto když má na výběr, volí

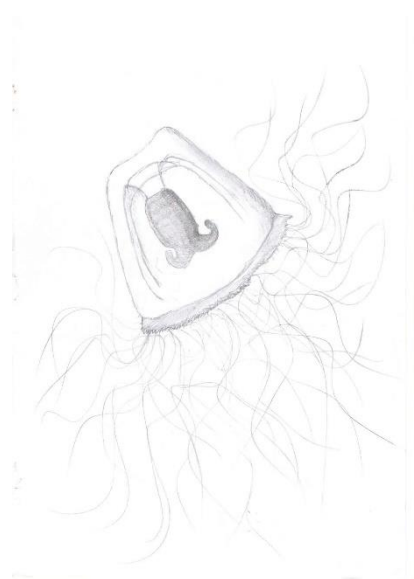
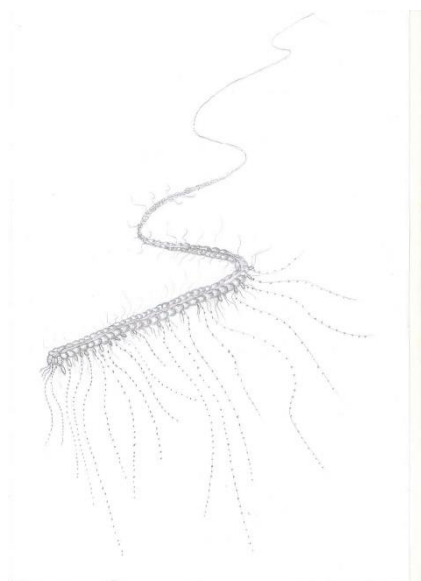
raději v případě ohrožení útek. Největším problémem je, že palovčík vyhledává temná zákoutí. Drtivá většina útoků je zaviněna šlápnutím na pavouka ukrytého v obuvi, když se stahuje do lidských obydlí.

Outloň váhavý je druh poloopice z jihovýchodní Asie, která si na tomto seznamu své místo rozhodně zaslouží. Tento tvor je totiž jediný jedovatý primát na planetě. Na loktech má jedové žlázy, kterými vylučuje nažloutlý jedovatý sekret, ten outloň olizuje, a tak se toxin mísí s jeho slinami. Ty jsou pak jedovaté, a to do té míry, že mohou i dospělému člověku způsobit smrtelný anafylaktický šok. Jed nanášejí matky na kožich svých mláďat, aby je ochránily před případnými predátory. Bohužel ani tato důmyslná zbraň nedokáže toto mírumilovné zvíře ochránit před lidskou rozpínavostí. Outloň se kvůli svému roztomilému vzhledu, zapříčiněnému velkýma očima a malou velikostí, často stává obětí pytláctví.

Ulovené kusy jsou často přepravovány do Japonska, kde je chovají bohatí asijské obchodníci. Většina zvířat uhynie ještě během transportu. Ani přežití cesty však nic pozitivního neznamena. Většina opic je totiž velkou část svého života závislá na rodičích a odtržení od nich bývá pro mláďata fatální.

Turritopsis dohrnii byla objevena roku 1988 německým studentem Christianem Sommerem. Tento malý druh medúzy má velmi zvláštní schopnost. Po bližším zkoumání bylo zjištěno, že tento živočich je schopen prakticky obrátit tok

času. Pokud je totiž tento lárkovec v ohrožení života, nezačne umírat, ale naopak mládnout, a to až do stádia polypa. Pro představu si tento fenomén můžeme přirovnat k motýlovi, který se neustále mění z motýla na kuklu, poté se kukla zase vyvine v dospělého motýla a děj se opakuje. Tato výjimečná schopnost umožňuje rychlé šíření do všech světových oceánů. Zároveň fascinuje mysl vědců, kteří by rádi využili medúziny geny, a dali tak člověku nesmrtelnost. Někteří si myslí, že je to reálné a jiní tuto myšlenku zavrhnou. No uvidíme, co nám budoucnost přinese.

NENÍ KOČKA JAKO KOČKA

ROZÁRKA ZVRŠKOVCOVÁ

Taky vás někdy napadlo, kolik je vlastně plemen koček? Jak mohou vypadat? Čím se od sebe liší? Mě ano, protože kočky už od malička zbožňuji. Díky tomu, že žiji na vesnici, se s nimi setkávám prakticky neustále a sama mám doma kocoura Mikeše.

Jednotlivá kočičí plemena se mohou lišit svou velikostí, tvarem těla, délkou ocasu, barvou a délkou srsti, barvou očí a spoustou dalších věcí. Samozřejmě odlišnost není jen v jejich vzhledu, ale také v povaze. Některé kočky jsou na pohled roztomilé, ale vyškrábaly by vám oči, jiné vypadají děsivě, a přitom jsou to mazlíci. Některé kočky jsou hodně hravé, jiné inteligentní a další zkrátka velmi přítulné. Pojdme se

podívat na některá plemena těchto nádherných chlupatých mazlíků.

Největším plemenem je mainská mývalí kočka, která pochází z Ameriky. Jedinci můžou vážit okolo 11 kilogramů a měřit až 1 metr, mají také velmi dlouhou srst a velkou sílu v tlapkách.

Mainská mývalí kočka nás sice může vyděsit svou velikostí a výrazem predátora, ale ve skutečnosti je to velmi něžný tvor. Druhá největší rasa na světě je taktéž americká, jedná se o ragdoll z USA. Toto plemeno rozhodně zaujme svým zbarvením. Ragdoll, narozdíl od mainské mývalí kočky, působí roztomile už na první pohled. Je velmi něžná a hravá.

Dále se můžeme bavit o odlišnosti srsti, i když u prvního plemene, které vám představím, se o srsti úplně mluvit nedá. Kočky sphynx z Kanady jsou totiž bezsrsté. Jsou to velmi přítulná stvoření menšího vzrůstu, která jsou velmi závislá na člověku. Sphynx jsou známé svou vysokou inteligencí. Zajímavá je taktéž perská kočka z Íránu, která už na první pohled zaujme svou nádhernou huňatou srstí, o kterou je ale složité pečovat. Vypadá trochu děsivě a jejími zvláštními vlastnostmi jsou pyšnost a hrdost. Ovšem nenechte se zmást, v srdci má místo pro každého.

Za zmínění stojí nejen různorodá délka srsti, ale také rozdíly v jejím zbarvení. Velmi oblíbenou rasou pro své specifické barvy bývala siamská kočka z Thajska. Obličej, tlapky a ocas má tmavé a zbytek těla světle čokoládově hnědý. Říká se o ní, že má povahu skoro jako pes. Je velmi energická a zvědavá. A když jsme u

zbarvení, tak nesmím zapomenout na britskou krátkosrstou kočku z Velké Británie. Ta je v dnešní době nejoblíbenějším plemenem pro svou hebkost, ale hlavně pro své typické modrošedé zbarvení. U tohoto plemena je ale vyšlechtěno už i mnoho dalších barevných variant.

A nakonec bych ráda zmínila odlišnost v povaze. Singapurská kočka ze Singapuru si svou hravostí a vzhledem vysloužila přezdívku „věčné kotě“. Pro obrovskou láskyplnost a empatii je zase známá birma z Myanmaru. Ta je skvělým společníkem pro člověka a velmi ji ovlivňují jeho emoce. Samozřejmě každá kočička má úplně jinou povahu, plemeno ji ovlivňuje jen z půlky.

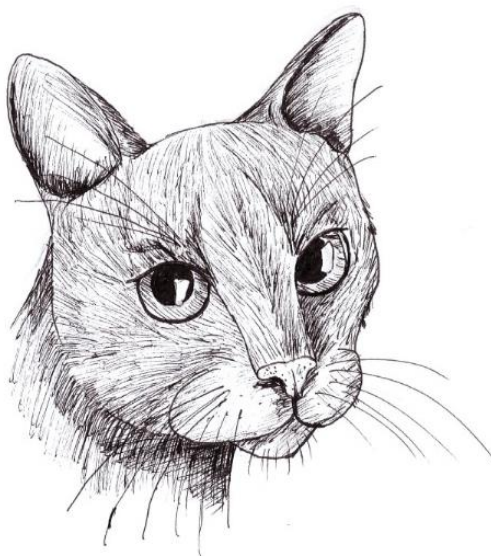
Pokud vás nezaujala předešlá plemena, pojďme si popovídat ještě o neobyčejných plemenech s genetickou vadou. Zajímavé je, že v dnešní době už tyto vady nejsou opravdu

vnímány jako vady, ale spíše jako zkrášlení. Například skotská klapouchá kočka z Velké Británie je zajímavá především svými ušima. Ty má sklopené dolů kvůli zmutované chrupavce v uších, což ze začátku velmi ovlivňovalo její sluch. Skotské klapouché kočky jsou bohužel velmi náchylné k nemocem, ale přesto je stále velmi oblíbené. Lykoi z USA připomíná kočku zkříženou s vlkem. Příčina této mutace není známá. Kočky lykoi jsou velmi vzácné. Munchkin, také z USA, má zase velmi zkrácené končetiny, čímž připomíná jezevčíka. Jde o mutaci genu, který pomáhá při vývinu

končetin. Tato mutace vzniká přerušením vývoje v děloze samičky. A nakonec manská kočka z Manu, která je typická pro svůj zkrácený nebo úplně chybějící ocas. Mutace taktéž vznikne už v děloze, kdy se ocas přestane vyvíjet a případně odpadne.

Tohle je výběr některých čistokrevných plemen koček, ale nesmíme zapomínat na křížence, kteří jsou samozřejmě také velmi pestří a oblíbení.

Na světě zkrátka nenajdeme dvě stejné kočky. Každá je jedinečná a něčím výjimečná

KOUZLO KNIH

TOMÁŠ CAIS

Knihy. Věci, které se stávají spíše povinností než zálibou. Přesto v nich stále spoustu lidí nachází to kouzlo příběhů, jež činí z každého díla originální kousek. V poslední době jsou svazky vyměňovány za e-knihy, ale ty, dle mého názoru, nenahradí vůni stránek, která mi vždy připomene knižní prožitek.

Sám velmi miluji čtení. A moc dobře vím, že to není jen o psaných řádcích. Každá kniha má jako každý člověk svou duši. Každá má svůj vlastní svět, svá vlastní pravidla a je jen na autorovi, aby určil, jak moc se budou podobat realitě.

Autor vdechne knize život. V literatuře se, stejně jako v jiných uměleckých odvětvích, otiskují autorovy pocity, fantazie, životní zkušenosti a spousty dalších faktorů, které

ovlivní obsah slov jeho rukou napsaných. Mezi ně patří samozřejmě i zájem o dané téma, který je primárním důvodem, proč se spisovatel rozhodne danou knihu napsat, ovšem nemůžeme zanedbat ty výše zmíněné faktory, bez nichž by byla kniha jen dlouhým textem postrádajícím duši.

Z pozice začínajícího spisovatele, který má na kontě již šest příběhů, kratších i delších, mohu říct, že většinu jsem napsal kvůli jistým událostem, jež mě k napsání knih inspirovaly. Proto jsou mé příběhy více realistické, mají i větší rozsah a pro mě větší váhu než ty, do nichž jsem vložil pouze svou fantazii či poznatky z jiných knih stejného žánru. Vše je ale pouze právě na autoru, který se sám rozhodne, kolik fantazie a kolik reálných zkušeností do příběhu vloží.

Žánrem, ve kterém se uplatňuje právě spisovatelova fantazie, je, jak už je zřejmé z názvu, fantasy. Tam může být snad všechno, o čem se v našem světě vedou jen báje. Je zde vytvořen svět úplně jiný, v němž fungují kouzla, existují nadpřirozené bytosti, ožívají věci neživé, zkrátka v tomto žánru se dá nejvíce vyhrát s představivostí. Ale zároveň může spisovatel převtělit sám sebe do postavy hlavního hrdiny, který bojuje se zlými silami, jež mohou představovat nějakou zlou věc, s níž on sám bojuje v reálném životě.

Podobným žánrem je sci-fi, které nás vezme do jiných koutů vesmíru, na jiné planety, měsíce, galaxie či snad ještě dál až do jiných paralelních vesmírů. Může snad za námět příběhů tohoto žánru touha spisovatele odletět pryč z planety Země?

Dále chci psát o romantické literatuře, v níž je spousta lásky, zamilovanosti a šťastných okamžiků, které

radostně zahřejí na duši. Zároveň v nás vyvolávají otázky, zda hlavní hrdinové skočí spolu, jestli jsou opravdu oba tak neposkvrnění, jak se zdá, nebo co některý z nich skrývá a jaký dopad to bude mít na jejich vztah. Pokud máme pár hned na začátku příběhu, ptáme se, jaké nástrahy a zkoušky důvěry na ně asi čekají. Dá se předpokládat, že tento žánr je oblíbený spíše u žen, to jak z hlediska čtení, tak i psaní. Snad proto, že jim láska jako z knihy chybí? Chtějí, aby si aspoň v knize někdo prošel stejnou vztahovou krizí? Anebo mají rády nějakého muže a v knize si představují, jaké by bylo s ním žít?

Mezi světově oblíbené žánry patří nepochybně i thriller. Ten dokáže čtenáře pohltit a, jak už název napovídá, hlavně vzrušovat. Knihy jsou naplněné rychlým sledem událostí, které čtenáři zaplní mysl a vtáhnou jej do centra dění. Ve většině stojí naproti sobě dvě strany – dobrá a zlá. Kladní hrdinové se snaží zabránit záporným v

nějakém trestném činu, ať už vraždě, únosu či pašování drog. Čtenáře pochopitelně nejvíce baví thrillery inspirované skutečnými událostmi.

Thrillerům se často podobají detektivky, důkazem je existence mnoha detektivních thrillerů. V detektivních knihách se hlavní postava, kterou nemusí být nutně detektiv, snaží vyřešit záhadný případ. Rozmotává klubko lží, vztahů a tajností, než po několika slepých uličkách odhalí skutečného pachatele. Čtenář je přímo u toho, jsou mu předkládány důkazy, výslechy podezřelých i myšlenky vyšetřovatele a smí hádat, kdo je zločincem a jak čin spáchal. Jsou proto skvělé pro odtržení od reality.

Mezi dnešní mladou generací se stává velice oblíbeným žánrem young adult. Chápe problémy mladých lidí a řeší podobná témata, která se odehrávají i v jejich skutečném životě. Proto se právě v těchto

příbězích spousta dnešních teenagerů najde. Young adult je zkrátka takovým přechodem mezi dětskými příběhy a literaturou pro dospělé.

Dovolím si zmínit ještě žánr heavy contemporary, který se píše dobře a zároveň špatně. Je to žánr, k němuž přiřazuji většinu svých vlastních příběhů. Zabývá se vždy nějakým závažným tématem, jako je například porucha příjmu potravy, šikana, ztráta blízkého člověka či předsudky při hledání vlastní identity. Cílem tohoto žánru je čtenáře rozložit po psychické stránce. Často bývá náročné pro spisovatele tyto knihy psát. Ačkoliv je jednodušší sdělovat něco z vlastní zkušenosti, právě to může vyvolat nepříjemné vzpomínky. Příběh je tím však citlivější a autentičtější.

Knihy tedy nejsou jen text na papíru. Za příběhem v knize se často ukrývá příběh v autorově světě. Každá kniha je jedinečná. Formuje ji ten, kdo ji napsal a to, co při psaní prožíval. Díky tomu

můžeme při čtení jakékoli knihy prožívat nový zážitek, nové emoce, poznat nové postavy a jejich myšlení, s kterým se ztotožňujeme, či nikoliv. Je na každém z nás,

abychom si vybrali nám vyhovující žánr a četli. Jedině tím zabráníme úplnému vymizení knih.

LIDSKOST

TOMÁŠ VLASTNÍK

Zase jsi zaspal, už si doopravdy musíš nastavit nějaký režim, jinak tě za chvíli vyhodí. Rychle se oblečeš a utíkáš na vlak. Ten stihneš jen tak tak, ale povedlo se. Čeká tě dlouhá cesta, tak se rozhodneš pozorovat lidi okolo sebe.

Před tebou sedí dívka, není o moc mladší než ty. Právě se dohaduje se svým přítelem, alespoň teda předpokládáš, že to je přítel, přes mobil. Hádka je docela ostrá, dokonce tak moc, že to dívka položí. Vidíš, jak jí stékají slzy po tváři. Chceš jí nabídnout podporu, ale řekneš si, že nebudeš divný. Přeci jenom ji ani neznáš, a tak sedíš mlčky dál. Přemýšlíš nad tím, zda to byla jen malá hádka a jinak

jsou šťastným párem. Pak si ale vzpomeneš, jak říkala něco o vystěhování. Nakonec se však do mobilu omluvila za to, jaká je. Dodala, že její partner může v domě zůstat. Víš, že poslouchat cizí rozhovory je neslušné, ale tohle nešlo přeslechnout. I lidé okolo tebe kroutili hlavou.

Byl to vůbec někdy šťastný pár?

Dále si všimneš starší paní, cestuje se svým pejskem, v ruce drží kytici. Jede snad za manželem? Za rodinou? Nebo jede jen na výlet?

Rozhodneš se za ní zajít a trochu si s ní popovídat. Okamžitě se na tebe usměje a hned se dá do řeči. Zjistil jsi, že je vdovou, její manžel zemřel přesně před pěti lety a ona mu teď jede položit květiny na hrob. Řekne ti, že se seznámili během okupace,

v srpnu roku 1968, když oba protestovali. „Často jsme s manželem byli na výsleších, vedli jsme docela aktivní život.“ dodala s úsměvem.

Tajně ji obdivuješ za její odvahu.

„Tamta dívka, ta, jak se dohadovala se svým přítelem přes telefon, viděla jsem ji na nástupišti. Říkala něco o nevěře. Přeju jí, ať najde stejně silnou lásku jako já se svým manželem.“

Není to zajímavé? Obě ženy svého muže milovaly, ale u každé to dopadlo jinak. Jedna měla odvahu se i vzepřít režimu a druhá se bojí rozejít se svým partnerem. Je snad partner, osoba, kterou milujeme, horší než režim?

Paní poděkuješ a rozhodneš se projít dál po vlaku. Všimneš si páru dvou mladých mužů. Jeden opřený o druhého, láska z nich přímo srší. Při pohledu na ně tě zahřeje u srdce, a tak si s nimi jdeš na chvíli popovídat. Oba tě přátelsky pozdraví, tak moc, jako by tě znali celý život. Chvíli se bavíte o všem

možném, až se jich nakonec zeptáš na jejich vztah.

Usmějí se a vypráví o tom, jak se seznámili na střední a od té doby jsou spolu.

„Někdy to ale nebylo úplně jednoduché,“ říká jeden z nich, „oba jsme museli snášet poznámky, urážky, posměchy, a tak na nás i náš vztah. Ale vzájemná láska a opora v toho druhého nás přes to dostala.“

Jejich příběh tě dojme, když najednou slyšíš urážky a vtipy od skupiny čtyř kluků, kteří stojí kousek od nich. Jeden z nich je začne ošklivě urážet a dělat si z nich legraci, když v tom mu začne zvonit mobil. Na druhé straně je jeho máma, která mu našťvaně říká, že to, co udělal, bylo už moc a že má zmizet z domu.

Jeho to značně našťve, a tak začne kopat a mlátit do všeho okolo sebe.

Průvodčí ho vyvádí ven.

Není to zajímavé? Všichni ti muži mají své problémy. Ten pár je měl kvůli povahám ostatních lidí, a i tak se to

rozhodl řešit v klidu a láskou. Ten kluk je měl kvůli sobě a rozhodl se je řešit nenávistí.

Chceš se vrátit na své místo, když tu najednou nastoupí do vlaku dvě ženy. Jedna z nich je zdravotní sestřička, poznáš to podle uniformy, co má na sobě. Je značně nevyspalá, ale i tak se rozhodla jet do práce, aby mohla pomáhat lidem.

Druhá žena je malé postavy, na sobě má staré špinavé oblečení, v ruce krabicák a furt se klepe. Všimneš si stop po injekční stříkačce na její ruce. Domyslíš si, že jde o narkomanku. Na chvíli se zastavíš a pozoruješ ji, když v tom žena zakřičí: „Co čumíš?!” Radši se vydáš dál ke svému místu.

Není to zajímavé? Jedna žena dělá vše pro to, aby mohla zachraňovat cizí životy a druhá si ten svůj sama ničí.

Kousek před tvým místem kolem tebe proběhne malá holčička. Narazí do tebe, tak se ti její maminka omlouvá.

Řekneš, že se nic neděje a ptáš se, kam jedou. Žena ti

odpoví, že do zoo. Slibuje to prý své dceři už dlouho a konečně dostala v práci dovolenou. Sice je to její poslední den dovolené v tomto roce ale stejně se ho rozhodla věnovat štěstí své dcery.

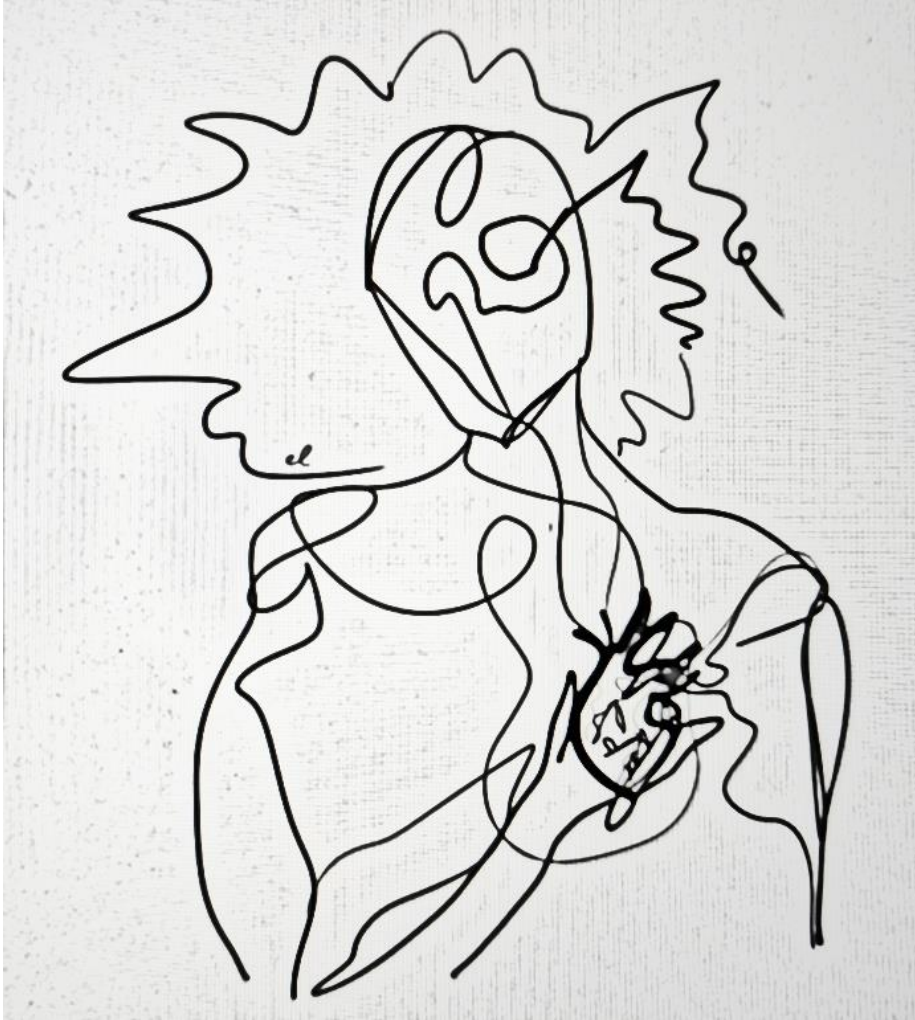
Otočíš se na holčičku a vidíš tu dětskou nevinnost a nadšení z malých věcí v jejích očích.

Její mamince řekneš, že jí děkuješ za to, co pro svou dceru dělá a jdeš si konečně sednout.

Dosedneš a snažíš si v hlavě projít všechny ty lidi a příběhy, které jsi za tak krátkou dobu poznal, zamyslíš se nad tím, jací ti lidé jsou, jaký jsi ty sám. Udivuje tě, jak pestré jsou lidské osobnosti a povahy, jak moc se liší, i když jsme všichni jen a pouze lidé.

Ještě ti zbývá značný kus cesty, takže máš čas přemýšlet.

Jakým člověkem jsi a jakým člověkem chceš být

FILMOVÝ MARATON

VERONIKA TÁBOROVÁ

Je podzim a vy nevíte, na co kouknout? Tak to vám rozhodně můžu pomoci. Jsem totiž milovnice filmů, seriálů a knížek. Tyhle koníčky mi pomáhají utéct před světem, když je mi nejhůř anebo je toho na mě hodně. Doporučím vám filmy různých žánrů a třeba vám některý z nich padne do oka.

Vadí nevadí

Strhující hororový film s tématem hry pravda nebo úkol. Skupinka mladých potká na dovolené kluka, který jim představí pravidla této hry. Přátele si myslí, že je to pouhá zábava, dokud po návratu domů nezjistí, že vše je špatně. Do tohoto filmu jsem se vysloveně zamilovala.

Ve vysoké trávě

Horor, který začíná tak, že sourozenci jedoucí autem uslyší z pole dětský hlas, a tak se rozhodnou jít neznámé dítě hledat. Neví však, že je to chyba. Jsou na poli uvězněni. Nakonec se jeden z nich obětuje a pošle dítě zpět do minulosti, aby je varovalo a zakázalo jim na ono pole vstoupit. Příběh je po celou dobu napínavý.

TO

TO je snad nejznámější dvoudílný horor, který zde rozhodně nemůže chybět. Ve městě záhadně mizí děti. Ve skutečnosti je však zabíjí klaun, kterého dospělí nejsou schopni vidět.

Skupinka dětí se tedy rozhodne toto monstrum porazit. Vypadá to, jako by vyhráli, dokud se klaun za deset let nevrátí zpět a nerozpoutá masakr znovu. TO je můj oblíbený příběh, který nesmí chybět v mém každoročním filmovém maratonu.

Sirotek

V tomto hororu jsou hlavními postavami manželé, kteří nemohou mít další dítě, a tak si adoptují holčičku Esther. Ta jim ale po nějaké době začne dělat obavy, nechová se totiž jako devítileté dítě. Na tento film mě donutila se podívat kamarádka a upřímně na mě byl až příliš drsný, rozhodně není pro slabé povahy.

Krvavá nevěsta

Mladý pár má svatbu a novomanželka Grace se tedy oficiálně stává součástí manželovy rodiny. Aby ji ale rodina naprosto přijala, musí si s nimi Grace zahrát jednu z jejich deskových her. Vylosuje si hru na schovávanou, musí se tedy ukrývat až do svítání. Neví však, že pokud ji někdo najde, zabije ji. Napínavý horor, který vlastně není ani moc strašidelný.

Maturita duchů

Tento film je na rozdíl od výše uvedených komedie. Příběh se odehrává na střední škole, kde před lety zemřelo pět studentů, kteří tam straší v podobě duchů. Je to jako kdyby ze školy vůbec odejít nechtěli. Nejspíš je spojuje tajemství nebo společná zkouška. Tahle komedie vám rozhodně zlepší náladu a rozesměje vás.

Klikař Charlie

Další komedií na seznamu je Klikář Charlie. Děti hrají hru 7 minut v nebi. Pravidla jsou jednoduchá, jednoduše se hráč, na kterého ukáže flaška, musí na 7 minut zavřít do skříně s hráčem, který flaškou točil. Charliemu se líbí jedna holka a myslí si, že půjde do skříně s ní. Flaška ale padne na dívku vedle a on odmítne s ní cokoli mít. Dívka ho tedy prokleje věčnou smůlou. Komédie, co vás zaručeně pobaví.

Harry Potter

Známá filmová série, kterou snad ani nemusím komentovat, ale rozhodně musím doporučit. Tento magický příběh patří do mého každoročního maratону a nebyla bych to já, kdybych každý díl neviděla nejméně třikrát.

Twilight sága

Filmová série, kterou bych zařadila mezi romantické příběhy, vypráví o dívce Belle, která se zamiluje do upíra. Ten její city opětuje. Nakonec sám Bellu promění v upíra a mají spolu dceru. Twilight mám opravdu ráda, je to strhující série s napínavým příběhem.

Casper

Hlavní postavou tohoto snímku je duch bydlící ve starém domě, který je odkázaný v závěti chamtivé Carrigan. V domě je ukrytý poklad. Casper přesvědčí Carrigan, aby si najala odborníka na terapii duchů. Nabídku přijme James a přivede s sebou svou dcerku Kate, která se našemu duchovi zalíbí. Tato pohádka je krásná a určitě stojí za zhlédnutí.

Hotel Transylvánie

V tomto příběhu o monstrech jsou v hlavní roli Drákula a jeho dcera. Ta se zamiluje do člověka a chce s ním být navždy, ale její otec s tím nesouhlasí. Nakonec to ale dobře dopadne a v druhém díle má mladý pár syna a snaží se z něho také udělat upíra. Ve třetím díle jedou na dovolenou, kde se dokonce i sám Drákula zamiluje. Tuhle pohádku by měl vidět snad každý, miluju ji.

Coco

Coco je pohádka o chlapci, který si přeje stát se muzikantem. Dostane se do říše mrtvých a najde tam muzikanta Hectora, svého příbuzného, který mu pomůže splnit si sen. Originální pohádka, kterou můžu jen doporučit.

Encanto

Další pohádka vypráví o kouzelné rodině, ve které má každý člen nějakou schopnost. Jen dcerka žádnou schopností neoplývá. Ale i přesto nakonec zachrání celou rodinu. Moc se mi líbí příběh a zápletka filmu.

BÁSEŇ

TLENÍ BAREV UVNITŘ NÁS

JOHANA KUTIČKOVÁ

Zelená má šperky

babího léta

První ta vlaštovka

co pozdě odlétá

A tak k zemi padá

I když je zima

ještě tak mladá

Barvy denně přibývají

S rozrůstajícím podzimem

Jen oči se nám ukrývají

Snad se v mlze neminem

A když listy žloutnou v září

Všechny sny se rychle maří

To, co se na dosah zdálo

Je teď tak hrozně žlutě málo

Dohasínám v barev kobce

Šeptám, věčně změněná

Nechci zas hrát roli lovce

Už vím, že oči modré má

Ze skříně kabát vytahuju

V ulici naší černý chlad

Únavou zmirám, nezmatkuju

Ještě jeden víkend

Pak to dospím

(Snad)

Myšlenky mám nad jeho
vodou

Tmavě, hravě karmínovou

Topím se, chci v nebe
vstoupit

A jeho srdce denně loupit

Z krku mi vítr šálu trhá

Pln modrého velesmutku

Hlavou mi hrajou slova
strohá

Srdce řve v naprostém
zmatku

Do brzké tmy zpívám marně

Noty větším na stromy

Hlas zanechán kdes v
kavárně

A z očí větším pohromy

V ranních mlhách uvězněna

Celý den a celou noc

Barvami jaksi přidušena

Teď bíle volám o pomoc

Barvy pestré, přebarevné

Topím se v nich

a je to zjevné

Blednou

Blednou

Tak najednou

Hravé barvy podzimu

Nečekají na zimu

Nečekají, až se zvednu

Přísahám, že nepoblednu

Až utonu v nudném šedu

Dny odplynou v rychlém
sledu

A tak

Barvy všech stromů

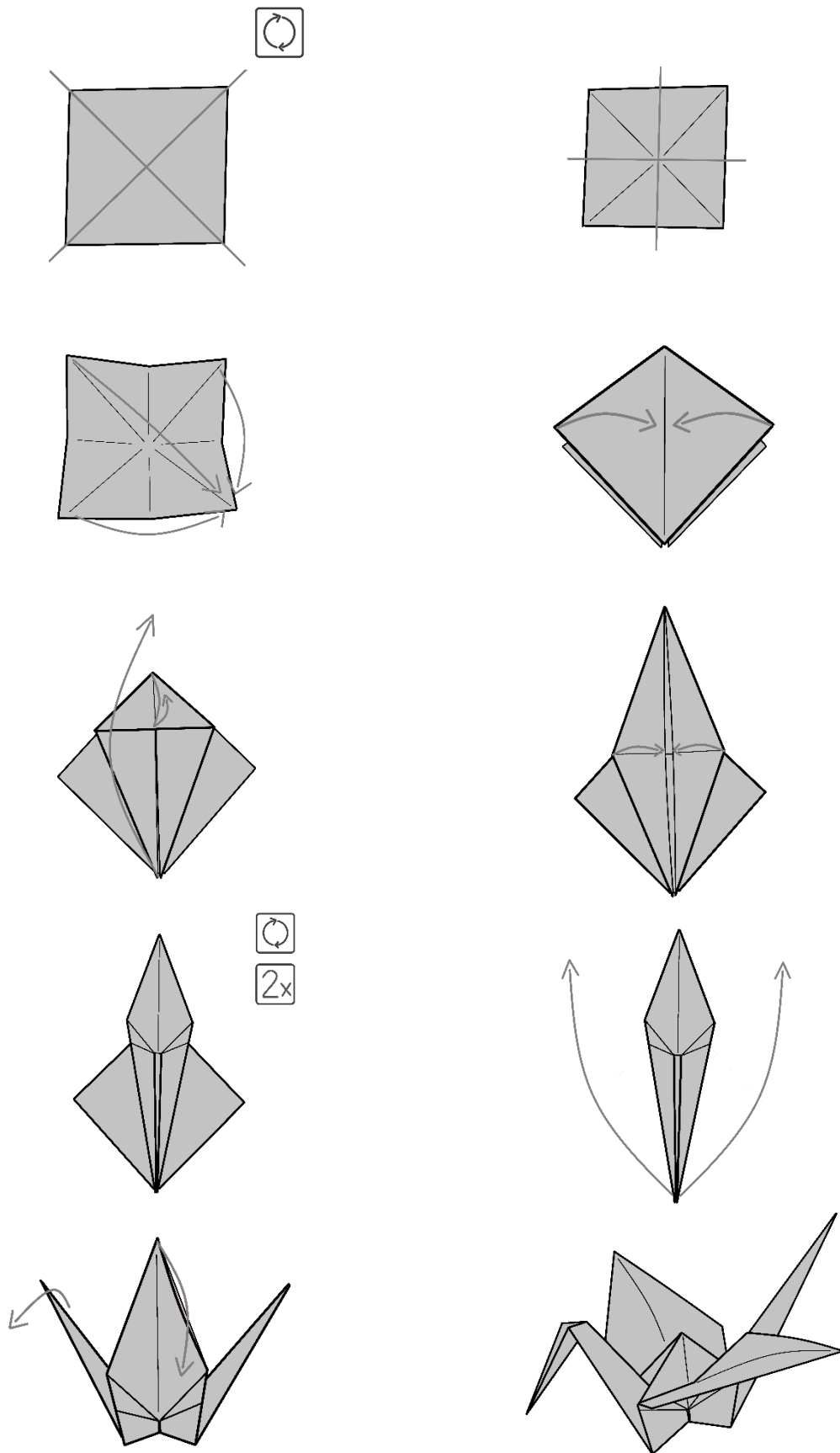
Všech alejí

Ve mně teď hnusně

A zle

Tlejí

Autorem origami je Miroslav Čapek

Magazín Grafoman, Gymnázium Strakonice, listopad 2024

Šéfredaktor: Michaela Mayerová

Autoři: Edgar Hronek, Elen Krejčová, Karolína Čejdíková, Ondřej Augustin, Rozárka Zvrškovcová, Tomáš Cais, Tomáš Vlastník, Veronika Táborová, Johana Kutičková, Miroslav Čapek

Ilustrace: Karolína Čejdíková, Elen Krejčová, Ondřej Augustin

Korektura: Andrea Šefčíková

Sazba: Michaela Mayerová

Výtisk je zdarma